

Beslut

Spectra Fondkommission AB
Cardellsgatan 8
291 31 KRISTIANSTAD

FI Dnr 04-1669-320

Återkallelse av tillstånd att driva värdepappersrörelse m.m.

Finansinspektionens beslut

1. Finansinspektionen återkallar, med stöd av 6 kap. 9 § första stycket 3 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, det för Spectra Fondkommission AB, 556487-6208, den 30 januari 1995 (dnr 94-1814-402) meddelade tillståndet att bedriva värdepappersrörelse i form av förmedling av kontakt mellan köpare och säljare av finansiella instrument eller i annat fall medverkan vid transaktioner avseende sådana instrument och förvaltning av någon annans finansiella instrument enligt 1 kap. 3 § första stycket 2 och 4 lagen om värdepappersrörelse.
2. Finansinspektionen återkallar, med stöd av 6 kap. 9 § första stycket 3 lagen om värdepappersrörelse, det för Spectra Fondkommission AB den 16 augusti 1996 (dnr 96-2402-402) meddelade tillståndet att bedriva värdepappersrörelse i form av annan medverkan vid emissioner av fondpapper eller erbjudanden om köp eller försäljning av finansiella instrument som är riktade till en öppen krets enligt 1 kap. 3 § första stycket 5 lagen om värdepappersrörelse.
3. Besluten i punkt 1 – 2 gäller omedelbart.
4. Spectra Fondkommission AB ska senast den 1 juni 2004 till Finansinspektionen inkomma med uppgift om att den tillståndspliktiga verksamheten har avvecklats. Uppgiften ska vara bekräftad av bolagets revisor.
5. Spectra Fondkommission AB ska snarast göra de ändringar i bolagsordningen som föranleds av detta beslut. Kopia av bolagsordningen i den nya lydelsen ska därefter sändas in till Finansinspektionen.

Hur man överklagar till kammarrätten, såvitt avser punkt 1 – 3, framgår av bilaga 1.

Ärendet

Bakgrund

Spectra Fondkommission AB (bolaget) är ett värdepappersbolag som sedan den 30 januari 1995 har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse enligt lagen om värdepappersrörelse. Värdepappersbolag står under Finansinspektionens tillsyn.

Bolaget har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse i form av förmedling av kontakt mellan köpare och säljare av finansiella instrument eller i annat fall medverkan vid transaktioner avseende sådana instrument, förvaltning av någon annans finansiella instrument och annan medverkan vid emissioner av fondpapper eller erbjudanden om köp eller försäljning av finansiella instrument som är riktade till en öppen krets enligt 1 kap. 3 § första stycket 2, 4 och 5 lagen om värdepappersrörelse.

Bolaget har också tillstånd att såsom sidoverksamhet lämna råd i finansiella frågor och ta emot medel med redovisningsskyldighet enligt 3 kap. 4 § första stycket 1 och 3 lagen om värdepappersrörelse.

Finansinspektionen meddelade bolaget varning den 23 oktober 2003, dnr 03-3104-320. Anledningen var att bolaget vid en rad tillfällen brutit mot reglerna i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (kapitaltäckningslagen).

Finansinspektionen har genomfört en platsundersökning hos bolaget den 2 februari i år och gått igenom rapporter från bolaget, den av Finansinspektionen förordnade revisorn och bolagets revisorer för åren 2000-2003 samt revisionsrapporter och revisionsberättelser och reviderade årsredovisningar för åren 2000-2002. Finansinspektionen har sammanställt sina iakttagelser i en skrivelse som kommunicerades bolaget den 13 februari (skrivelsen). Skrivelsen innehöll också Finansinspektionens preliminära bedömningar och bolaget bereddes tillfälle att inkomma med yttrande senast den 1 mars 2004.

Bolaget har yttrat sig i en skrivelse som inkom till Finansinspektionen den 1 mars i år (yttrandet). Därefter har bolaget den 10 och 11 mars inkommit med kompletteringar.

Finansinspektionen har i sin tillsyn av bolaget uppmärksammat en rad omständigheter som kan föras samman till två huvudsakliga delar. Den första rör frågan om hur bolagets verksamhet organiseras, styrs och bedrivs. Den andra delen berör hur bolaget har hanterat frågor om kapitalbas, kapitalkrav och stora

exponeringar enligt reglerna i lagen om värdepappersrörelse och kapitaltäckningslagen. Vissa iakttagelser som tagits upp i Finansinspektionens skrivelse till bolaget har inte kommenterats nedan, eftersom bolaget har svarat tillfredsställande på Finansinspektionens frågor.

Bolagets verksamhet m.m.

Instruktioner och intern kontroll

I Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1999:12) om styrning, intern information och intern kontroll inom kredit- och värdepappersinstitut samt i fondbolag anges bl.a. att en sund utveckling av verksamheten förutsätter att instituten utarbetar och upprätthåller system för kontroll och uppföljning av de risker som förekommer i institutens verksamhet. Finansinspektionen pekar i skrivelsen på att bolaget saknar många av de instruktioner som behövs för att styra bolagets verksamhet på ett tillfredsställande sätt. Finansinspektionen noterar också att bolaget inte heller uppfyller de krav som ställs beträffande god intern kontroll.

Bolaget bekräftar delvis Finansinspektionens iakttagelser. Bolaget anger som svar att Deloitte & Touche AB har tilldelats uppdraget att se över bolagets behov av instruktioner och därtill biträda vid upprättandet av dessa. Enligt bifogad uppdragsbekräftelse ska den första fasen, vilken omfattar arbete med att "identifiera vilka instruktioner, policier och anvisningar Spectra behöver i sin verksamhet", redovisas den 21 mars 2004. Den 11 mars i år informerades Finansinspektionen om att Advokatfirman Vinge KB ombetts bistå bolaget avseende de missförhållanden som Finansinspektionen identifierat. Deloitte & Touche ABs lista över vilka dokument som ska tas fram skickades in, och av den framgår att vissa av de instruktioner som bolaget inte kunde presentera vid Finansinspektionens platsbesök den 2 februari 2004 nu finns. Instruktionerna har dock inte skickats in till Finansinspektionen. Arbetsordning för styrelsen, ekonomisk rapporteringsplan och instruktion för verkställande direktören, som antagits av styrelsen den 10 mars 2004, skickades däremot in.

Finansinspektionen finner det anmärkningsvärt att bolaget har saknat och i vissa delar fortfarande saknar tillräckliga instruktioner för att styra bolagets verksamhet, och att bolaget inte uppfyller kraven på en god intern kontroll. Därtill kommer att bolaget inte ens har analyserat behovet av vilka interna rutiner som behövs för att kontrollera verksamheten, utan att det sker först efter Finansinspektionens påpekanden och då fara för återkallelse av bolagets tillstånd föreligger. Syftet med kravet på skriftliga instruktioner i nödvändig omfattning är att säkerställa att felaktigheter, medvetna som omedvetna, förhindras eller åtminstone rättas till.

Finansinspektionen ser också effekterna av en undermålig intern kontroll bl.a. genom att bolaget saknat kontroll över sin finansiella ställning och därigenom

saknat förmåga att uppfylla lagstadgade krav på kapitalbas, kapitaltäckning och stora exponeringar (se vidare nedan).

Styrelse och intressekonflikter

Enligt 2 kap. 4 § första stycket lagen om värdepappersrörelse ska ett värdepappersbolag ha en styrelse med minst fem ledamöter. I 2 kap. 6 § Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2002:5) om värdepappersrörelse konstateras att styrelsen utövar en viktig kontrollfunktion. Externa ledamöter i styrelsen, d.v.s. personer utanför kretsen av ägare och andra personer som är knutna till företaget, kan förstärka kontrollfunktionen. I den mån företaget inte har externa ledamöter bör anledningen till detta redovisas.

Styrelsen svarar enligt 8 kap. 3 och 4 §§ aktiebolagslagen (1975:1385) för bolagets organisation och förvaltning av bolagets angelägenheter. Styrelsen ska i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan å ena sidan styrelsen och å andra sidan den verkställande direktören och de andra organ som styrelsen inrättar. Styrelsen ska meddela skriftliga instruktioner för när och hur sådana uppgifter som behövs för styrelsens bedömning av bolagets ekonomiska situation ska samlas in och rapporteras till styrelsen.

Finansinspektionen noterar att bolagets styrelse har arbetat på ett sätt som kan ifrågasättas. Styrelsen har inte vid något tillfälle under 2003 varit fulltalig och en av de externa ledamöterna har under samma period inte närvarat vid något styrelsemöte. Det framgår vidare att styrelsen åtminstone under de två senaste åren inte har fastställt några instruktioner eller riktlinjer för bolagets verksamhet.

Bolaget bemöter i sitt yttrande inte Finansinspektionens synpunkter på annat sätt än att bolaget anser att Finansinspektionens observation är viktig och att frågan är prioriterad för bolaget. Bolaget anger också att styrelsens sammansättning håller på att ändras och att en styrelseinstruktion nu är under utarbetande. Enligt vad som sagts ovan antog bolagets styrelse den 10 mars 2004 en arbetsordning för styrelsen, och den 11 mars informerades Finansinspektionen om att beslut fattats om att ändra styrelsens sammansättning.

Ett värdepappersbolags styrelse ansvarar ytterst för verksamheten i bolaget. Enligt Finansinspektionens mening är det därför av särskild vikt att styrelsen arbetar på ett sätt som inte äventyrar en sund värdepappersrörelse. Av detta skäl är det en rekommendation att även externa ledamöter ingår i styrelsen, eftersom man på så sätt får en inbyggd kontrollfunktion. Det är tydligt att en sådan funktion hade varit behövlig i bolaget.

En viktig del av kravet på en sund värdepappersrörelse är att de potentiella intressekonflikter som kan uppkomma i verksamheten uppmärksammas och behandlas på ett adekvat sätt. Det har framkommit att styrelseledamoten Sigurdur

Hjalmarson suttit i styrelsen även för bolaget Intellix A/S. Trots det deltog han i bolagets beslut att avvakta med en tidigare beslutad försäljning av aktierna i Intellix A/S. Finansinspektionen har också uppmärksammat potentiella intressekonflikter avseende bolagets nya ägare Palmi Sigmarsson i det att denne har affärsmässiga förbindelser med bolaget.

Bolaget kommenterar inte Sigurdur Hjalmarsons styrelseuppdrag i Intellix A/S på annat sätt än att Sigurdur Hjalmarson troligtvis inte kommer att omväljas till styrelsen i Spectra Fondkommission AB. Angående ägaren Palmi Sigmarsson anger bolaget i sitt yttrande att filialen på Island kommer att avskiljas från bolaget och att Palmi Sigmarsson inte kommer att ha några andra affärsmässiga förbindelser med bolaget därefter.

Enligt jävsreglerna i 8 kap. 20 § aktiebolagslagen får en styrelseledamot inte handlägga en fråga om avtal mellan bolaget och en juridisk person som styrelseledamoten ensam eller tillsammans med någon annan får företräda. Jävsreglerna i aktiebolagslagen må kanske inte vara direkt tillämpliga i det att Palmi Sigmarsson beräknas äga 100 procent av bolaget, men det är ändå viktigt att ägarförhållandena och de affärsmässiga förbindelserna genomlyses. Finansinspektionen finner det anmärkningsvärt att styrelsen inte ens diskuterat ovanstående intressekonflikter.

Spectralistan och marknadsövervakning

Finansinspektionen anser att det föreligger en potentiell intressekonflikt då Spectra Fondkommission ABs verkställande direktör, tillika styrelseledamot, är styrelseledamot även i ett bolag på Spectralistan.

Bolaget uppger i sitt yttrande att den verkställande direktören kommer att lämna sitt styrelseuppdrag i Spectra Fondkommission AB.

Eftersom den verkställande direktören fortfarande sitter i styrelsen för bolaget på Spectralistan kvarstår enligt Finansinspektionen den potentiella intressekonflikten. Styrelsen har inte vidtagit några åtgärder för att säkerställa att det inte uppkommer skadeverkningar genom denna intressekonflikt. Såvitt framgår av styrelseprotokollen har frågan inte ens diskuterats av styrelsen.

Bolaget har tidigare uppgett att man inte har någon marknadsövervakning av handeln på Spectralistan eftersom omsättningen på listan är mycket låg. Finansinspektionen påpekar i skrivelsen att det inte har någon betydelse om omsättningen på listan är låg. I yttrandet svarar nu bolaget att övervakningen finns dokumenterad i form av datamedium genom handelssystemet BeQuoted och i papperskopior. Bolaget uppger vidare att någon kontinuerlig bevakning av handelsmönster är svår att genomföra, att en person på heltid är avdelad för att sköta såväl handel som övervakning och att bolaget senast den 1 april 2004 avser att dokumentera sina rutiner avseende marknadsövervakning.

Enligt 3 kap. 10 § första stycket lagen om värdepappersrörelse ska ett svenskt värdepappersinstitut som organiserar handel i finansiella instrument övervaka handeln och kursbildningen och se till att handeln inte sker i strid med insiderstrafflagen (2000:1086), andra författningar eller god sed på värdepappersmarknaden. Finansinspektionen har i föreskriften (FFFS 2001:5) om marknadsövervakning vid börser, auktoriserade marknadsplatser och värdepappersinstitut utvecklat hur denna övervakning ska vara organiserad. Finansinspektionen anser inte att bolaget uppfyllt dessa krav.

Bolagets finansiella status

Styrelsen svarar enligt 8 kap. 3 och 4 §§ aktiebolagslagen för att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsen ska som tidigare nämnts upprätta skriftliga instruktioner som anger arbetsfördelningen mellan å ena sidan styrelsen och å andra sidan den verkställande direktören och de andra organ som styrelsen inrättar. Styrelsen är skyldig att fortlöpande bedöma institutets ekonomiska situation. För att styrelsen ska kunna fullgöra denna skyldighet ska styrelsen meddela skriftliga instruktioner för när och hur sådana uppgifter ska samlas in och rapporteras till styrelsen.

Bolaget har vid ett flertal tillfällen underlåtit att betala preliminära skatter, arbetsgivaravgifter och mervärdesskatt i rätt tid, vilket innebär att bolagets verksamhet finansierats på ett oacceptabelt sätt. Bolaget kommenterar inte detta på annat sätt än att bolaget har en långsiktig finansiering av verksamheten tryggad genom den nya ägaren.

Finansinspektionen konstaterar att bolaget har eller har haft stora innehav av aktier som erhållits som ersättning för corporate finance-uppdrag, och att svårigheterna att värdera dessa innehav väsentligt har påverkat möjligheten att fastställa bolagets finansiella ställning. Bolaget hävdar att ersättningarna härrör från en tid då bolaget hade såväl andra ägare som annan ledning, och att bolaget numera endast accepterar kontant ersättning.

Finansinspektionen anser vidare att bolaget haft en undermålig bokföring i strid med bokföringslagens regler. Bolaget svarar i yttrandet att under hösten 2003 har en person anställts i den isländska filialen för att bl. a. åtgärda de brister som funnits tidigare. Bolaget påtalar också att bokföringsbristerna endast kan hänföras till den isländska filialen, och att bolaget av den anledningen beslutat att helt avskilja filialen från Spectra Fondkommission AB.

Att bolaget dröjt med att upprätta kontrollbalansräkning förklarar bolaget i sitt yttrande med att Intellix A/S försattes i konkurs under sommaren 2003 och att utsikterna för bolaget dessförinnan såg ljusa ut, samt att konkursboet köpts upp av ett amerikanskt bolag som erbjudit aktieägarna att erhålla samma proportionella del av innehavet som tidigare. Anledningen till dröjsmålet skulle vara att

styrelsen avvaktade utvecklingen och därför först vid styrelsemötet den 26 augusti 2003 tog upp frågan till behandling. Bolaget lämnar ingen förklaring till varför beslut om att upprätta kontrollbalansräkning fattades först vid styrelsemötet den 21 november 2003, trots att bolaget inte förrän i november 2003 visade sig ha en tillfredsställande kapitalbas.

Enligt 13 kap. 12 § aktiebolagslagen ska styrelsen i ett aktiebolag genast upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning när det finns skäl att anta att bolagets eget kapital, beräknat enligt 13 §, understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Finansinspektionen ser mycket allvarligt på att styrelsen under lång tid underlåtit att upprätta kontrollbalansräkning.

I Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1999:12) om styrning, intern information och intern kontroll inom kredit- och värdepappersinstitut samt i fondbolag anges bl.a. att en sund utveckling av verksamheten förutsätter att instituten utarbetar och upprätthåller system för kontroll och uppföljning av de risker som förekommer i institutens verksamhet. Ovanstående visar att bolaget inte har haft en tillräcklig kontroll över sin finansiella status och att styrelsen inte fullgjort sina skyldigheter enligt aktiebolagslagen.

Finansinspektionens bedömning

Värdepappersrörelse ska enligt 1 kap. 7 § lagen om värdepappersrörelse bedrivas så att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras samt i övrigt så att rörelsen kan anses sund. Andra stycket i samma paragraf är en exemplifiering av vad som konstituerar sund värdepappersrörelse, bl.a. ska institutet handla med erforderlig skicklighet, omsorg och skyndsamhet, inneha och effektivt använda sådana resurser och rutiner som behövs för att rörelsen ska kunna bedrivas på ett riktigt sätt, undvika intressekonflikter och, om sådana inträffar, se till att kunderna behandlas rättvist och i övrigt följa alla regler som gäller för verksamheten.

Finansinspektionen finner att bolaget visat stora brister på insikt i och efterlevnad av de regler som gäller för verksamheten. Detta gäller såväl enskildheter i hur verksamheten bedrivs, men framför allt i fråga om styrning och kontroll av verksamheten.

Bolaget uppger att flertalet frågetecken kring interna kontroller, rutiner och bolagets finansiella status kommer att rätas ut genom att den isländska filialen avses avskiljas från bolaget. En filial ingår fullt ut i ett bolag, låt vara med en självständighet avseende förvaltningen. Det ställs samma höga krav på verksamheten i en filial som på övriga verksamheter, och bolaget är fullt ansvarigt för bristerna i den isländska filialen. Enligt Finansinspektionens bedömning avhjälpas inte heller till fullo de grundläggande brister som finns i fråga om styrning och kontroll m.m. genom att filialen avskiljs.

Kapitaltäckning m.m.

Bolagets kapitaltäckningsrapportering

Enligt 4 kap. 8 § kapitaltäckningslagen ska ett institut beräkna kapitalkrav för valutarisk. I beräkningen av kapitalkravet i bolagets kontrollbalansräkning per den 30 november 2003 och i den ursprungliga rapporteringen till Finansinspektionen hade bolaget inte rapporterat något kapitalkrav för valutarisker, trots att det fanns valutaexponeringar i balansräkningen. Den 29 januari 2004, d.v.s. några dagar efter det att Finansinspektionen aviserat bolaget om platsbesöket, kompletterade bolaget rapporteringen med uppgifter om kapitalkrav för valutarisker. Vid platsbesöket framkom det också att bolaget även tidigare, åtminstone sedan sista december 2002, haft valutakursexponeringar utan att det rapporterats något kapitalkrav för dem.

Bolaget kommenterar i sitt yttrande inte dessa förhållanden.

Stora exponeringar

Enligt 5 kap. 1 § kapitaltäckningslagen får värdet av ett instituts exponering gentemot en kund eller en grupp av kunder med inbördes anknytning inte överstiga 25 procent av institutets kapitalbas. I samband med att kontrollbalansräkningen fastställdes den 14 januari 2004 kontrollerades bolagets stora exponeringar per den 30 november 2003. I förhållande till den kapitalbas bolaget hade enligt kontrollbalansräkningen per den 30 november 2003 fanns sex exponeringar som översteg 25 procent av kapitalbasen. Enligt 7 kap. 11 § andra stycket kapitaltäckningslagen ska ett institut utan dröjsmål anmäla till Finansinspektionen om gränsvärdena för stora exponeringar överskrids. Någon anmälan till Finansinspektionen gjorde bolaget aldrig när det i januari i år upptäckte att det hade rapporteringspliktiga exponeringar.

Bolaget medger att detta skulle ha anmälts till Finansinspektionen, men att det inte skedde då bolaget åtgärdade de stora exponeringarna. Att ingen anmälan gjordes förklarar bolaget enligt följande. Beräkningen av stora exponeringar per den 30 november 2003 kunde ske först den 14 januari 2004, då revisorerna fastställde bolagets kontrollbalansräkning. Den 14 januari framkom det att bolaget hade sex exponeringar per den 30 november 2003 som överskred gränsvärdet 25 procent av kapitalbasen. Emellertid hade bolaget erhållit ytterligare 3,2 MSEK i kapitaltillskott under december, vilket medförde att gränsvärdena för stora exponeringar inte överskreds. Dessutom hade vissa tillgångar avyttrats under december 2003. Därutöver hade fordringar helt eller delvis betalats så att per den 14 januari 2004 ingen av nämnda exponeringar överskred 25 procent av kapitalbasen.

I skrivelsen påpekar Finansinspektionen att en av de otillåtna stora exponeringarna var beräknad på ett felaktigt sätt. Det gällde exponeringen mot Spectra

A/S som nettoberäknats, d.v.s. fordringar mot bolaget hade nettats mot skulder. Bolaget hävdar dock i sitt yttrande att den exponeringen har beräknats korrekt. Bolaget anser nämligen att nettoberäkning enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2003:10) om kapitaltäckning och stora exponeringar är tillämplig eftersom det rör sig om en upplösning av gamla koncernförhållanden.

Finansinspektionen anser att det inte har någon betydelse för hur beräkningen av stora exponeringar ska utföras, att motparten tidigare ingått i samma koncern. Dessutom trädde FFFS 2003:10 inte i kraft förrän den 1 januari 2004. Stora exponeringar för den 30 november 2003 skulle ha beräknats enligt reglerna i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2000:6) om kapitaltäckning och stora exponeringar. Enligt dessa föreskrifter var det inte tillåtet att nettoberäkna denna typ av tillgångar och skulder som bolaget har utfört nettoberäkning för.

Rutiner för rapportering och kontroll

Bolaget har inte några dokumenterade rutiner för arbetet med att sammanställa och rapportera kapitalkrav, stora exponeringar och kostnadsrisker, trots att bolaget samtidigt som det meddelades varning förelades att komma in med en detaljerad åtgärdsplan avseende sådana rutiner.

Bolaget uppger i sitt yttrande att det idag inte finns några skrivna rutiner för hur rapportering ska ske, men att det däremot finns rutinbeskrivningar som beskriver vem som är ansvarig för rapporteringen samt hur denne ska samla in de uppgifter som är nödvändiga för en korrekt rapportering. Samtliga rapporter samt underliggande bokföring till dessa finns arkiverade. Bolaget uppger vidare att det efter Finansinspektionens påpekande har påbörjat arbetet med att dokumentera rutiner så att kraven på en god intern kontroll kan uppnås, samt att dessa nya interna kontrollinstrument kommer att säkerställa att tillåtna gränsvärden inte överskrids i framtiden. Bolaget uppger också att det skyndsamt ska sammanställa dokumentation som beskriver arbetet med att sammanställa och rapportera kapitalkrav, stora exponeringar och kostnadsrisker. Bolaget avser att därefter vidarebefordra dokumentationen till Finansinspektionen.

Finansinspektionen finner det anmärkningsvärt att bolaget fortfarande inte har några dokumenterade rutiner för rapportering, trots att bolaget när det meddelades varning förelades att komma in med en detaljerad åtgärdsplan avseende sådana rutiner. Finansinspektionens bedömning är att bolaget saknar sådana förvaltnings- och redovisningsrutiner som säkerställer en effektiv kontroll av att bestämmelserna om kapitalkrav efterlevs.

Övrigt

Som ovan berörts kan enligt bolaget de flesta frågetecknen kring interna kontroller, rutiner, kapitaltäckningsrapporter och stora exponeringar rätas ut genom att den isländska filialen helt avskiljs från Spectra Fondkommission AB. Bolaget uppger också att ägaren Palmi Sigmarsson garanterar att det egna kapitalet, efter avskiljandet av den isländska filialen, kommer att överstiga kapitaltäckningskraven med god marginal, och att bolaget genom ägaren har en långsiktig finansiering av verksamheten tryggad. Bolaget säger sig ha följt den budget som gavs in till Finansinspektionen den 27 november 2003.

Finansinspektionens bedömning

I 7 kap. 10 § andra stycket kapitaltäckningslagen anges att ett institut och övriga företag i en finansiell företagsgrupp ska ha sådana förvaltnings- och redovisningsrutiner som säkerställer en effektiv kontroll av att bestämmelserna i lagen om kapitalkrav för kreditrisker och marknadsrisker, stora exponeringar och gruppbaserad redovisning efterlevs.

Reglerna om kapitalbas, kapitalkrav och stora exponeringar är viktiga grundläggande regler för ett värdepappersbolags verksamhet. Om ett värdepappersbolag har en kapitalbas som inte uppgår till de kapitalkrav som anges i kapitaltäckningslagen innebär det att bolaget tar större risker i förhållande till sitt kapital än vad lagstiftaren funnit vara acceptabelt för ett värdepappersbolag. Allt för stor riskeponering eller för stora exponeringar mot vissa enskilda kunder innebär en oacceptabel förlustrisk. Om en förlust uppkommer finns risk för att värdepappersbolaget inte kan fullgöra sina skyldigheter enligt lag och mot kunder. Bolagets fortlevnad kan vara hotad.

Finansinspektionen konstaterar att ett värdepappersbolag måste ha en planering och ett förutseende som gör att bolaget inte vid någon tidpunkt bryter mot reglerna om kapitaltäckning och stora exponeringar eller om värdepappersrörelse. Inom bolaget måste finnas en sådan kontroll över och planering av verksamheten så att bolaget i god tid kan förutse uppkommande behov av nytt kapital.

Bolaget har vid åtskilliga tillfällen sedan 2001 brutit mot reglerna om kapitaltäckning och stora exponeringar samt mot reglerna i lagen om värdepappersrörelse. Finansinspektionen finner det anmärkningsvärt att bolaget inte har tillräcklig kompetens och inte heller en fungerande internkontroll som säkerställer att bolaget inte bryter mot den grundläggande lagstiftningen för värdepappersbolag.

Bolaget uppger att det efter Finansinspektionens påpekande har påbörjat arbetet med att dokumentera rutiner så att kraven på en god intern kontroll kan uppnås. Bolaget har alltså ännu inte några dokumenterade rutiner för arbetet med att sammanställa och rapportera kapitalkrav, stora exponeringar och kost-

nadsrisker, trots att bolaget samtidigt som det meddelades varning har förelagts att komma in med en detaljerad åtgärdsplan avseende sådana rutiner. Finansinspektionen finner att bolaget inte har en tillräcklig internkontroll och tillräcklig långsiktighet i sin verksamhet för att säkerställa att kapitalkraven vid varje tidpunkt upprätthålls.

Sanktionsfrågan

Värdepappersrörelse ska enligt 1 kap. 7 § lagen om värdepappersrörelse bedrivas så att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras samt i övrigt så att rörelsen kan anses sund.

Enligt 6 kap. 4 § lagen om värdepappersrörelse ska Finansinspektionen vid sin tillsyn se till att en sund utveckling av verksamheten främjas. Enligt 9 § samma kapitel ska ett tillstånd att bedriva värdepappersrörelse återkallas bl.a. om institutet genom att överträda lagen om värdepappersrörelse eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva sådan rörelse som tillståndet avser. Om det är tillräckligt får Finansinspektionen enligt 9 a § i stället för att återkalla tillståndet meddela varning.

Av utredningen framgår att bolaget på en rad punkter inte följt de regler som gäller för verksamheten och att bolaget i ett flertal fall visat en anmärkningsvärd brist på insikt i och efterlevnad av de regler som gäller för bedrivande av rörelsen. Finansinspektionen har vid flera tillfällen påpekat brister som förelagat och har i oktober 2003 meddelat bolaget en varning. Grund för återkallelse förelåg redan i oktober 2003.

Vissa av de brister som framkommit har numera åtgärdats, och bolaget har också i sitt yttrande visat vilja att rätta till fel och brister. Å andra sidan har bolaget vid upprepade tillfällen brutit mot de bestämmelser som gäller för värdepappersbolag. Bolaget har, trots varningen, återigen överträtt bestämmelserna i kapitaltäckningslagen och har kvarstående brister bl.a. avseende den interna kontrollen. De uppgifter som bolaget lämnat i sitt yttrande har därtill i vissa delar varit ofullständiga och i viss mån motstridiga. Finansinspektionen fäster stor vikt vid att bolaget inte har vidtagit tillräckligt kraftfulla och adekvata åtgärder med anledning av Finansinspektionens varning. Mot denna bakgrund kan de åtgärder som bolaget har vidtagit nu inte anses vara tillräckliga. Grundläggande brister kvarstår.

Bristerna i fråga om verksamheten, styrning och kontroll liksom bristerna rörande bolagets kapitalbas, kapitaltäckning och stora exponeringar är var för sig tillräckliga för återkallelse av bolagets tillstånd. Sammantaget anser Finansinspektionen det uppenbart att bolaget saknar förutsättningar att driva en sund värdepappersrörelse. Bolagets tillstånd bör därför återkallas. Beslutet bör gälla omedelbart.

Då tillstånden att bedriva värdepappersrörelse återkallas, förfaller bolagets sidoverksamhetstillstånd att lämna råd i finansiella frågor och ta emot medel med redovisningsskyldighet enligt 3 kap. 4 § första stycket 1 och 3 lagen om värdepappersrörelse.

Beslut i detta ärende har fattats av Finansinspektionens styrelse. I ärendets slutliga handläggning har, förutom generaldirektören Ingrid Bonde, chefsjuristen Gent Jansson och enhetschefen Joakim Schaaf deltagit. Föredragande har varit Helga Franzén.

Ingrid Bonde

Helga Franzén

Kopia för kännedom till:

Den av Finansinspektionen förordnade revisorn
Finansinspektionen, Island
Finanstilsynet, Danmark
Kredittilsynet, Norge